

Øversigt over presseresuméer

26. maj 2009

Præsentation af Økonomisk Redegørelse og Budgetoversigt, maj 2009

1. Konjunkturvurdering og alternative scenarier
2. Ledighed i 2009 og 2010
3. Finanspolitikken i 2009 og 2010
4. Finanspolitikken i Danmark og udlandet
5. Statens DAU saldo i 2008 og 2009
6. Ændring i statens gæld i 2009
7. Den offentlige saldo i 2008-2010 – ændringer siden december
8. Faktisk og strukturel offentlig saldo

Konjunkturvurdering og alternative scenarier

Konjunkturodsigterne er i øjeblikket behæftet med stor usikkerhed. Det skyldes særligt, at varighed og dybde af det globale tilbageslag er svært at bedømme.

Finanspolitikken er lempet markant gennem bl.a. finansloven for 2009 og *Forårspakke 2.0*. Pengepolitikken er også lempet kraftigt, og Nationalbankens udlånsrente er i øjeblikket på det laveste niveau nogensinde. Det har medført meget lave renter på realkreditlån, og at pengeinstitutternes udlånsrenter er faldet siden efteråret. Tiltagene virker med stigende styrke i resten af 2009 og i 2010.

I den prognose, der præsenteres i Økonomisk Redegørelse, er det lagt til grund, at den meget lempelige finans- og pengepolitik i løbet af andet halvår vil bidrage til, at efterspørgslen stiger igen. I dette scenarie skønnes BNP at falde med 2½ pct. i år efterfulgt af en stigning på 1 pct. i 2010. Ledigheden stiger til 3½ pct. af arbejdsstyrken i 2009 og 5 pct. i 2010, mens den offentlige saldo bliver hhv. -1¼ pct. af BNP i 2009 og -3¼ pct. af BNP i 2010.

Den nuværende økonomiske situation rummer imidlertid også en risiko for, at konjunktursvækkelsen i udlandet bliver dybere og mere langtrukket end forudsat i konjunkturvurderingen, fx som følge af et negativt samspil mellem vigende boligmarkeder, stigende ledighed og det finansielle system i toneangivende lande. Samtidig er det muligt, at danske husholdninger vil øge deres opsparing endnu mere end forudsat i konjunkturvurderingen i lyset af stigende ledighed, fortsat lav tillid og vanskeligere kreditadgang i et scenarie, hvor konjunktursvækkelsen trækker ud, og det finansielle klima forbliver skrøbeligt.

Derfor er der også opstillet et alternativt scenarie, hvor stabilisering og fornyet fremgang i efterspørgslen sker på et senere tidspunkt. Her kan BNP falde med 3½ pct. i 2009 og 2010, ledigheden stige til 6 pct. i 2010 og det offentlige underskud kan øges til 5 pct. af BNP i 2010. Det vil øge sårbarheden overfor fornyet finansiel uro, og øge risikoen for at yderligere lempelser medfører højere dansk rente.

Der er imidlertid også mulighed for, at økonomien kan udvikle sig bedre end forudsat i budgetteringsforudsætningerne. Det vil fx være tilfældet, hvis gennemslaget fra den økonomiske politik viser sig stærkere end antaget, og hvis tilliden hurtigt og markant vender tilbage blandt forbrugere og virksomheder. Det vil fremrykke tidspunktet for den nødvendige konsolidering.

Udvalgte nøgletal	Prognosen		Alternativt scenarie	
	2009	2010	2009	2010
	BNP (realvækst i pct.)	-2½	1	-3½
Ledighed (pct. af arbejdsstyrken)	3½	5	4	6
Offentlig saldo (pct. af BNP)	-1¼	-3¼	-2	-5

Ledighed i 2009 og 2010

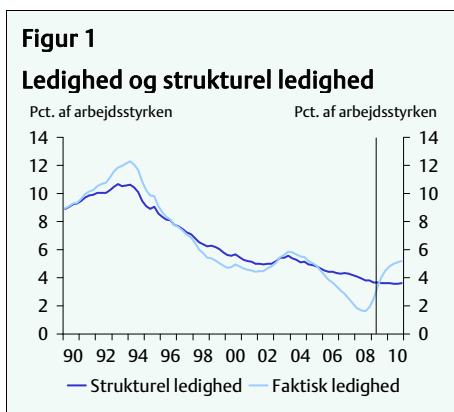
Danmark er som mange andre lande meget påvirket af svækkelsen af de internationale konjunkturer oven på finanskrisen. Svækkelsen af verdensøkonomien kom på et tidspunkt, hvor den danske vækst i forvejen var på vej ned efter flere års kraftig højkonjunktur. I sommeren sidste år nåede ledigheden det laveste niveau i over 30 år.

Ledigheden er steget siden juli sidste år og med betydelig fart de seneste måneder som følge af svækkelsen af tillid og aktivitet i efteråret. Stigningen er dog sket fra et meget lavt niveau, og i marts var ledigheden således ca. 44.000 personer under det laveste niveau i den forrige højkonjunktur.

Selv om produktionen igen ventes at stige i efteråret, er det ikke udtryk for, at lavkonjunktoren er overstået. Ledigheden vil således formentlig fortsætte med at stige helt frem mod udgangen af 2010, alene pga. det store fald i produktionen som er sket.

Men ledigheden forventes fortsat at være lav i international sammenhæng, og den hastighed, hvormed ledigheden stiger, ventes at aftage i løbet af i år og næste år. Det skyldes de kraftige lempelser af penge- og finanspolitikken og lavere energipriser, som isoleret set kan styrke beskæftigelsen med 65-70.000 i 2010.

På årsniveau ventes ledigheden at stige fra 3,6 pct. af arbejdsstyrken i 2009 til ca. 5 pct. af arbejdsstyrken i 2010. Forløbet indebærer, at ledigheden vil stige til omkring 150.000 personer ved udgangen af 2010. På årsniveau vil ledigheden i 2010 svare nogenlunde til niveauet i 2005.

Tabel 1
Ledighed i prognosen

	Gnst.			
	2001-2007	2008	2009	2010
1.000 personer	130	52	105	145
Pct. af arbejdsstyrken	4,5	1,8	3,6	5,0
Strukturel ledighed	4,9	3,9	3,6	3,6

Anm.: I figur 1 angiver den beregnede strukturelle ledighed det niveau for ledigheden, der er foreneligt med stabil løn- og prisinflation. Arbejdsstyrken er bestemt som de ledige plus de beskæftigede (ekskl. orlov).

Kilde: Danmarks Statistik og Økonomisk Redegørelse, maj 2009.

Finanspolitikken i 2009 og 2010

Med Finansloven for 2009 og forårets aftaler om en grøn transportpolitik, udskydelse af kredittider samt Forårspakke 2.0 – herunder skattereform, løft i kommunale anlægsaktiviteter og renoveringspuljen og udbetaling af SP-midler – skønnes en aktivitetsvirkning af den økonomiske politik på i alt 1 pct. af BNP i 2009, *jf. tabel 1.*

Aktivitetens virkning i 2009 er dermed væsentligt større end virkningen af Forårspakken fra 2004, og på niveau med den annoncerede virkning i 1994 af den såkaldte kickstart, hvor ledigheden var over 11 pct. mod nu ca. 3 pct.

Aktiviteten ventes styrket yderligere svarende til 0,7 pct. af BNP i 2010 afledt af blandt andet skatnedsættelserne i medfør af skattereformen, hvis indfasning er underfinansieret i de første år.

Samlet skønnes således, at de trufne finanspolitiske beslutninger og frigivelsen af SP-midler kan øge BNP-niveauet med 1 pct. i 2009 og ca. 1¾ pct. i 2010.

Tabel 1

Finanspolitikken i 2009 og 2010

	Direkte provenuer, pct. af BNP			Aktivitetsvirkninger, pct. af BNP			Beskæftigelsesvirkning, 1.000 pers.		
	2009	2010	I alt i	2009 ¹⁾	2010 ²⁾	2010	2009 ¹⁾	2010 ²⁾	2010
			2010			Niveau ³⁾			Niveau ³⁾
Finanspolitikken	-1,6	-1,0	-2,6	0,8	0,7	1,5 ³⁾	17½	15	32½ ³⁾
SP-udbetalinger ⁴⁾	(+0,4)	-	-	0,3	-0,0	0,2 ³⁾	3½	1½	5 ³⁾
Samlet virkning	-1,6	-1,0	-2,6	1,0	0,7	1,7 ³⁾	21	16½	37½ ³⁾

1) 1. års virkning.

2) 1.års virkning af diskretionære tiltag i 2010 samt 2.års virkning af diskretionære tiltag i 2009.

3) Virkningen på BNP- og beskæftigelsesniveauet i 2010 udgøres af summen af virkningerne på BNP-væksten hhv. beskæftigelsen i 2009 og 2010.

4) SP er en individuel opsparingsbaseret pensionsordning og dermed ikke en del af finanspolitikken som sådan.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af ADAM-modellen, der er behæftet med usikkerhed.

De besluttede diskretionære lempelser i 2009 og 2010 betyder samtidig, at beskæftigelsen i 2010 kan være 35-40.000 personer højere end ved en neutral politik.

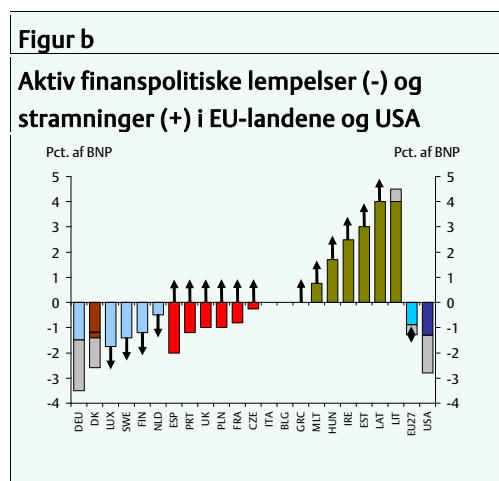
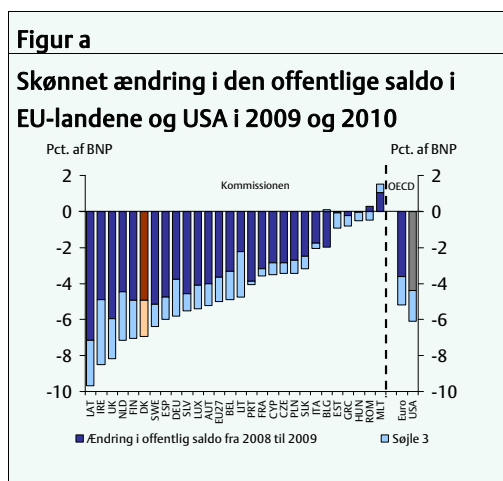
Målt ved de såkaldte direkte provenuvirkninger lempes finanspolitikken i Danmark med i alt ca. 1½ pct. af BNP i 2009 og skønnes lempet med yderligere 1 pct. af BNP i 2010 på baggrund af de beslutninger, der er truffet, *jf. tabel 1.*

Finanspolitikken i Danmark og udlandet

Mange lande verden over har besluttet markante finanspolitiske lempelser med effekt under den aktuelle økonomiske krise. EU-landenes gennemsnitlige offentlige underskud ventes øget med 3-4 procentenheder til ca. 6 pct. af BNP i 2009 og yderligere i 2010. Denne væsentlige samlede finanspolitiske stimulans af aktiviteten omfatter dels effekterne af automatiske fald i skatteindtægter og stigninger i udgifter til overførsler mv. og dels de aktive finanspolitiske lempelser.

EU-landenes aktive finanspolitiske lempelser udgør i gennemsnit ca. 1 pct. af BNP i 2009. Der er dog store forskelle på landenes finanspolitik, der afspejler forskelle i landenes økonomiske råderum og udfordringer. Der er således tre hovedgrupper af lande: 1) lande, der lemper finanspolitikken i både 2009 og 2010, herunder Danmark og Tyskland samt få andre lande med et vist råderum, 2) lande, der lemper finanspolitikken i år, men som i lyset af væsentligt svækkede offentlige finanser i udgangspunktet vil søge at gennemføre budgetforbedringer næste år (herunder Frankrig, Spanien og UK), og 3) lande, hvor finanspolitikken allerede i år er neutral (fx Italien) eller stram (især Irland, Ungarn og de baltiske lande) som følge af svage offentlige finanser og høje rentespænd m.v. Danmark er sammen med Tyskland blandt de lande, der aktuelt har planlagt de største samlede finanspolitiske lempelser i 2009-2010.

Den samlede finanspolitiske stimulans af aktiviteten vurderes at være af nogenlunde samme størrelsesorden i Europa og USA. USA's finanspolitiske pakke vedtaget i februar 2009 vurderes at indebære en samlet lempelse i 2009-2010, der er større end i de fleste europæiske lande, men på niveau med de lande, der aktuelt har planlagt de største lempelser, herunder Tyskland og Danmark. De automatiske stabilisatorer er omvendt relativt store i de europæiske lande.

Anm: Figur b: Søjlerne angiver provenuvirkningen af finanspolitik med effekt i 2009 (lyseblå, røde og grønne) og for enkelte lande 2010 (grå), som blev opgjort i forbindelse med EU-vurderingerne af landenes stabilitets- og konvergensprogrammer primo marts 2009. Pilene angiver, om der planlægges lempelser eller stramninger i 2010. Udtalelsen om Danmark noterer den på det tidspunkt kendte finanspolitiske lempelse på ca. 1 pct. af BNP i 2009. Efterfølgende initiativer øger provenuvirkningen til ca. 1½ pct. af BNP i 2009 og 1 pct. af BNP i 2010 (før finanslov for 2010 mv.).

Kilde: EU-kommissionen, OECD, Congressional Budget Office (CBO).

Statens DAU-saldo i 2008 og 2009

DAU-saldoen skønnes til -21½ mia. kr. i 2009 og er hermed nedjusteret med 26,1 mia. kr. i forhold til budgetteringen på FL09, *jf. tabel 1*. For første gang siden 1996 forventes der således et underskud på statens finanser, hvilket navnlig skal ses i lyset af de nedadgående konjunkturer. I 2008 blev DAU-saldoen opgjort til et overskud på 72¼ mia. kr. og således 13 mia. kr. større end skønnet i december.

Tabel 1. DAU-saldoen i 2008 og 2009

Mia. kr. (årets priser)	2008			2009		
	December-skøn	Stats-regnskab	Ændring	December-skøn (FL09)	Maj 09	Ændring
Indtægter	630,3	639,4	9,1	621,6	606,4	-15,2
Udgifter	571,2	567,2	-4,0	617,1	627,9	10,8
DAU-saldo	59,1	72,3	13,1	4,6	-21,5	-26,1
DAU-saldo pct. af BNP	3,4	4,2	0,8	0,3	-1,2	-1,5

For **2008** er de væsentligste årsager til det højere DAU-overskud end skønnet i december et højere provenu af pensionsafkast og personskat, *jf. tabel 2*.

I **2009** er de væsentligste årsager til nedjusteringen af DAU-saldoen konjunktur-betingede mindreindtægter fra skatter og afgifter og merudgifter i lyset af den stigende ledighed. Dertil kommer blandt andet merbevillinger til renoveringspuljen og transportaftalen. I modsat retning trækker dog lavere skøn for udgifterne til hhv. anlægsprojekter på vej- og banenettet og aktivering af forsikrede ledige.

Tabel 2. De væsentligste årsager til ændret DAU-saldo siden december

	2008	2009
Pensionsafkastskat	7,1	5,5
Personskat	7,3	-2,4
Moms og afgifter	-6,3	-10,9
Erhvervsskatter	0,0	1,9
Renter af statens mellemværende med Nationalbanken	0,4	-4,7
A-dagpenge	0,1	-5,2
Aktivering af forsikrede ledige (driftsudgifter, løntilskud og ydelser)	0,2	1,7
Den kommunale momsudligningsordning	-2,2	-2,3
EU-bidrag	1,4	-0,6
Pulje til renovering og bygningsarbejde	0	-1,5
Aftale om en grøn transportpolitik	0	-2,2
Ændret skøn for anlægsprojekter på vej- og banenettet	0,3	1,2
Andre ændringer	4,8	-2,8
Ændring af DAU-saldoen, i alt	13,1	-26,1

Ændring i statens gæld i 2009

Statsgælden skønnes at stige med 86½ mia. kr. i 2009, jf. tabel 1. Hermed vil det være første gang siden 2002, at statsgælden øges. De væsentligste årsager til stigningen er det overvejende konjunkturbetingede underskud på DAU-saldoen og statslige genudlån relateret til den finansielle uro.

Tabel 1. Forventet stigning i statsgæld i 2009

Mia. kr., årets priser	2009	
	FL09	Maj
DAU-saldo: Statens regnskabsmæssige saldo	4,6	-21,5
Genudlån mv. (§ 40)	-4,7	-66,8
- heraf kapitalindskud afledt af kreditpakken	-	-50,0
- heraf eksportlån i regi af Eksport Kredit Fonden	-	-2,0
- heraf udlån til Island	-	-3,7
- heraf Finansiell Stabilitet A/S	-	-3,5
Beholdningsbevægelser og periodiseringer mv. (§ 41)	0,3	2,5
Nettokassesaldo	0,2	-85,8
Nettofinansieringsbehov (-nettokassesaldo)	-0,2	85,8
Kurseffekter ved lånoptagelse/nettokøb mv.	3,2	0,7
Stigning i statsgæld i 2009	2,9	86,5

Den ventede stigning i statsgælden på 86½ mia. kr. i 2009 svarer stort set til den såkaldte **nettokassesaldo** – dvs. hvad der i årets løb netto ventes ind- og udbetalt fra ”statskassen”, herunder som led i statslige genudlån. Stigningen i statsgælden ventes således at være væsentligt større end underskuddet på statens finanser i 2009 – dvs. den såkaldte DAU-saldo – som skønnes til 21½ mia. kr.

Den store forskel mellem DAU-underskuddet og stigningen i statsgælden kan især henføres til statslige genudlån relateret til den finansielle uro, herunder kapitalindskud og eksportlån i regi af Eksport Kredit Fonden som led i kreditpakken, udlån til Island og Finansiell Stabilitet A/S. Disse udlån ventes at medføre et træk på statskassen på 59½ mia. kr. i 2009, som regnskabsmæssigt ikke påvirker DAU-saldoen.

Den offentlige saldo i 2008-2010 – ændringer siden december

Overskuddet på de offentlige finanser er opgjort til 63¼ mia. kr. i 2008 og er således 11 mia. kr. større end skønnet i december navnlig afledt af merindtægter fra pensionsafkastskatten og personskatterne, jf. tabel 1.

Tabel 1. Ændring af den offentlige saldo, 2008-2010 siden december

Mia.kr.	2008	2009	2010
Ændring af den offentlige saldo, i alt	11,0	-22,2	-37,2
Heraf som følge af ændringer i:			
- Nordsøindtægter	1,1	-1,5	1,3
- Selskabsskatter, ikke kulbrinteskattepligtige	0,0	-2,1	-1,7
- Pensionsafkastskat	6,1	5,0	3,1
- Personskatter mv. og arbejdsmarkedsbidrag	6,1	3,0	-22,0
- Moms	-0,9	-5,7	-3,4
- Registreringsafgift	-2,6	-5,3	-2,1
- Øvrige skatter og afgifter	0,4	-1,3	2,6
- Offentligt forbrug	-1,0	0,0	1,1
- Offentlige investeringer	0,7	-3,3	-2,8
- Indkomstoverførsler	-0,7	-6,7	-12,7
- Subsidier	-0,3	1,1	2,2
- Nettorenteudgifter og udbytter	0,9	-3,5	-4,1
- Andre udgifts- og indtægtsposter	1,1	-1,8	1,3

Der skønnes offentlige underskud på 22½ mia. kr. i 2009 og 60 mia. kr. i 2010. Sammenholdt med decembervurderingen er den offentlige saldo således nedjusteret med 22¼ i 2009 og 37¼ mia. kr. i 2010.

Provenuet fra *personskatter mv. og arbejdsmarkedsbidraget* er opjusteret med 3 mia. kr. i 2009 bl.a. i lyset af forventede øgede indtægter som følge af beskatning af udbetalte SP-midler, mens provenuet i 2010 nedjusteres med 22 mia. kr. afledt især af skattenedsættelserne i *Forårspakke 2.0*.

Nedjusteringen af *momsprovenuet* på 5¾ mia. kr. i 2009 og 3½ mia. kr. i 2010 skyldes nedjusteringer investeringer og privatforbrug, herunder bilkøbet. I forlængelse heraf nedjusteres også provenuet fra *registreringsafgiften* med 5¼ mia. kr. i 2009 og 2 mia. kr. i 2010.

Det nominelle *offentlige forbrug* skønnes uændret i 2009, mens skønnet i 2010 nedjusteres med godt 1 mia. kr. afledt af en lavere forventet offentlig lønstigningstakt.

Skønnet for de *offentlige investeringer* opjusteres med 3¼ mia. kr. i 2009 og 2¾ mia. kr. i 2010 i lyset af forårets aftaler om en grøn transportpolitik og om en forøgelse af de kommunale anlægsinvesteringer i 2009.

Udgifterne til *indkomstoverførsler* er opjusteret med 6¾ mia. kr. i 2009 og 12¾ mia. kr. i 2010 navnlig i lyset af forventede merudgifter til A-dagpenge som følge af ledighedsudviklingen.

Faktisk og strukturel offentlig saldo

Overskuddet på de offentlige finanser er ifølge Danmarks Statistik opgjort til 63¼ mia. kr. i 2008, mens der skønnes offentlige underskud på 22½ mia. kr. i 2009 og 60 mia.kr. i 2010, *jf. tabel 1*. Det svarer til 3,6 pct. af BNP i 2008, -1,3 pct. af BNP i 2009 og -3,3 pct. af BNP i 2010.

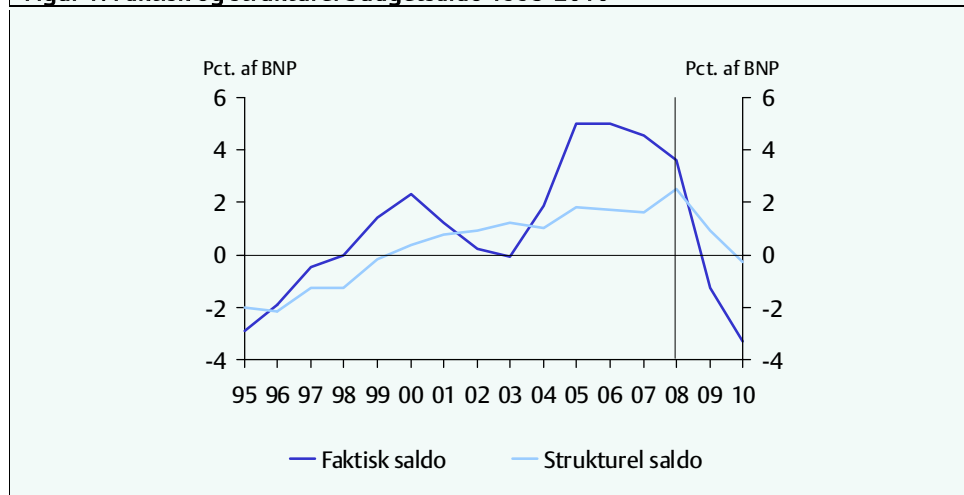
Tabel 1. Faktisk og strukturel offentlig saldo, 2005-2010.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Faktisk saldo (mia.kr.)	77,1	81,5	75,1	63,2	-22,5	-60,1
Faktisk saldo (pct. af BNP)	5,0	5,0	4,5	3,6	-1,3	-3,3
Strukturel saldo (pct. af BNP)	1,8	1,7	1,6	2,5	0,9	-0,3

Samlet set svækkes de offentlige finanser med godt 135 mia. kr. – eller 7¾ pct. af BNP – fra 2007 til 2010. Det store skift afspejler, at den offentlige saldo i Danmark er meget følsom over for konjunkturudsving, udviklingen på de finansielle markeder og prisen på olie. Samtidig bidrager de betydelige lempelser af finanspolitikken til at svække de offentlige finanser. Det kan forklare ca. 1/3 af svækkelsen.

Når der tages højde for konjunkturerne og virkningen af andre midlertidige forhold på de offentlige finanser skønnes der et strukturelt offentligt overskud på 2½ pct. af BNP i 2008 og knap 1 pct. af BNP i 2009, mens der skønnes et strukturelt underskud på ca. ¼ pct. af BNP, *jf. figur 1*. Reduktionen af den strukturelle offentlige saldo afspejler primært lempelsen af finanspolitikken i 2009 og 2010.

Figur 1. Faktisk og strukturel budgetsaldo 1995-2010

I 2015-planen fra 2007 indgår et målinterval for den strukturelle offentlige saldo, der tilsiger strukturelle overskud på mellem ¾ og 1¾ pct. af BNP frem mod 2010. Det strukturelle underskud i 2010 er mindre end målintervallet, hvilket især afspejler skattereformen.